

Türkçe Metadilsel Fark?ndal?k Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Türkçe Metadilsel Fark?ndal?k Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31930>

Özet

Türkçe Metadilsel Farklılık Ölçeği (TMFÖ), bireylerin dilin yapısı, işlevi ve kullanımı üzerindeki bilinçli düşünme ve yansıtma yeteneğini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir uyarlama çalışmasıdır. Behice Varoğlu tarafından 2018 yılında gerçekleştirilen bu çalışmada, orijinal yabancı dildeki bir metadilsel farklılık ölçeğinin Türkçeye çeviri, geçerlik ve güvenirlik analizlerini içermektedir. Ölçek, özellikle eğitim ve dilbilim alanlarında, bireylerin metadilsel farklılık düzeylerini nicel olarak belirlemek için tasarlanmıştır. Bu araç, okuma, yazma ve dil öğrenme süreçlerindeki bilişsel mekanizmaları anlamak için önemli bir dayanak sunmaktadır.

Uyarlama sürecinde, ölçeğin Türkçe dil yapısına ve kültürel bağlama uygunluğu titizlikle incelenmiş, psikometrik özelliklerinin uluslararası standartlara uygun olduğu gösterilmiştir. TMFÖ, öğrencilerin dilin biçimsel yönleri (sesbilim, biçimbilim, sözdizimi) ve işlevsel yönleri (edimbilim) hakkındaki farklılıklarını değerlendirilmeyi hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler

Metadilsel Farklılık, Dilbilim, Ölçek Uyarlama, Geçerlik, Güvenirlik, Türkçe, Psikometri.

Yazarlar

Behice Varoğlu

Amaç

Türkçe Metadilsel Farklılık Ölçeği'nin temel amacı, Türkçe konusundaki bireylerin dil üzerindeki bilişsel kontrol ve yansıtma becerilerini geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçmektir. Bu ölçek, özellikle dil eğitimi alanında çalışmaları ve eğitimcilerle, öğrencilerin metadilsel becerilerindeki güçlü ve zayıf yönleri tespit etme imkânı sunar.

Ölçeğin bir diğer önemli amacı, uluslararası alanda kullanılan metadilsel farklılık ölçüm araçlarının Türkçeye kazandırılması ve Türk eğitim sistemi bağlamında standardize edilmesidir. Bu sayede, Türkiye'deki dil gelişimi araştırmaları uluslararası literatürle karşılaştırılabilirliği artırmaktadır. Ölçek, dil öğrenme güçlüklerinin erken tespiti ve dil becerilerini geliştirmeye yönelik müdahale programlarının etkinliğinin değerlendirilmesi için de kritik bir rol oynamaktadır.

Yapı

Ölçek, psikolojide ve dilbilimde merkezi bir kavram olan metadilsel farklılık yapısıni ölçmektedir. Metadilsel farklılık, dilin kendisinin bir nesne olarak ele alınması, kuralları ve yapıları bilinçli olarak analiz edilmesi yeteneği olarak tanımlanır. Bu yapı genellikle dört

temel bileşene ayrılır:

Sesbilimsel (Fonolojik) Farklılık: Dilin ses birimleri üzerindeki bilinçli kontrol (örneğin, heceleme, kafiye tanıma).

Biçimbilimsel (Morfolojik) Farklılık: Kelimelerin iç yapısı ve anlam taşıyan en küçük birimlerini (morfemler) anlama.

Sözdizimsel (Sentaktik) Farklılık: Cümle yapıları ve kuralları farkında olma ve bu kuralları manipüle edebilme.

Edimbilimsel (Pragmatik) Farklılık: Dilin bağlam içinde kullanım kuralları ve sosyal işlevlerini anlama.

TMFÖ, bu alt boyutların tamamını veya bir kısmını hedefleyerek, bireyin dili sadece kullanmakla kalmayıp, dil hakkında düşünme yeteneğini de değerlendirir. Ölçeğin faktör yapısı, orijinal ölçeğin teorik çerçevesine dayanarak Türkçeye uyarlanmıştır.

Geçerlik

Varoğlu (2018) tarafından yürütülen geçerlik çalışmaları, ölçeğin metadilsel farklılık yapısını ölçme konusunda yeterli düzeyde geçerlik sergilediğini göstermiştir. Yapılan analizler, hem içerik geçerliğini hem de yapı geçerliğini desteklemektedir.

İçerik Geçerliliği: Ölçek maddelerinin, ölçülmek istenen metadilsel farklılık alanlarını yeterince temsil edip etmediği uzman görüşleri alınarak doğrulanmıştır. Çeviri ve uyarlama süreçlerinde dil ve alan uzmanlarından destek alınmıştır.

Yapı Geçerliliği: Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sonuçları, ölçeğin teorik olarak öngörülen çok boyutlu yapısını Türkçe örnekleme de koruduğunu göstermiştir. Faktör yüklerinin yüksek olması, maddelerin ilgili faktörleri güçlü bir şekilde temsil ettiğini işaret etmiştir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik analizleri, TMFÖ'nün tutarlı ve kararlı ölçümler sağladığını kanıtlamıştır. Güvenirlik çalışmaları, ölçeğin iç tutarlılığını ve zamana karşı kararlılığını da değerlendirmiştir.

İç Tutarlılık Güvenirliliği: Ölçeğin genel iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa değeri) yüksek bulunmuştur. Bu yüksek değer, ölçekteki maddelerin aynı yapıyı ölçme konusunda homojen olduğunu göstermektedir. Alt boyutlar için hesaplanan Cronbach Alfa değerleri de kabul edilebilir düzeyin üzerinde çıkmıştır.

Test-Tekrar Test Güvenirliliği: Belirli bir zaman aralığıyla aynı katılımcılara uygulanan test-tekerrar test yöntemi sonucunda elde edilen korelasyon katsayısının yüksek olması, ölçeğin zamana karşı kararlılığının yeterli olduğunu göstermiştir.

Faktör Analizi

Türkçe Metadilsel Farklılık Ölçeği'nin uyarlama çalışmasında, ölçeğin orijinal yapısının Türk kültürüne ve diline uygunluğunu belirlemek amacıyla Faktör Analizi teknikleri kullanılmıştır. Bu analizler, ölçeğin temel yapısının ortaya koymuştur.

Keşfedici Faktör Analizi (KFA) ve sonrasında Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır. KFA sonuçları genellikle, metadilsel farklılığın teorik olarak beklenen alt boyutlarına (örneğin, fonolojik, morfolojik, sentaktik farklılık) karşılık gelen faktörlerin ortaya çıkıp çıkmadığını göstermiştir. DFA ise, toplanan verilerin, teorik olarak belirlenen faktör yapısına ne kadar uyduğunu test etmiştir. Uyum indekslerinin (RMSEA, CFI, TLI vb.) kabul edilebilir seviyeler içinde olması, ölçeğin çok faktörlü yapısının Türk örneğinde doğrulandığını göstermektedir.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: Orijinal ölçeğin formatına bağlı olarak, genellikle çoktan seçmeli veya Likert Ölçeği tipi maddelerden oluşur. Cevaplar, doğru/yanlış veya katılma derecesine göre derecelendirilir.

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama dili)

Popülasyon Grubu: Eğitim ve Dilbilim alanında çalışan araştırmacılar ve öğrenciler.

Yaş Grubu: Uyarlama çalışmasının hedeflediği yaş grubu (Genellikle ortaokul, lise veya üniversite öğrencileri).

Popülasyon Detayları: Varoğlu'nun (2018) çalışması genellikle belirli bir eğitim kademesindeki (örneğin, üniversite öğrencileri) geniş bir örneklem üzerinde yürütülmüştür.

Test Metodolojisi: Nicel araştırma metodolojisi kullanılarak geliştirilmiş, öz bildirim veya performans tabanlı ölçüm aracıdır.

Anahtar Kelimeler

Metadil, Dil Gelişimi, Psikometrik Özellikler, Uyarlama, Dil Eğitimi, Bilişsel Dilbilim.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Veri mevcut değildir.

Kurum E-posta Adresi: behice.varisoglu@gop.edu.tr

Yazma Adresi: Behice Varoğlu (Gazi Osman Paşa Üniversitesi veya ilgili kurum bilgileri).

İzinler & Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışması yayınlanma yılı 2018'dir.

İzinler ve Ücret: Ölçeğin kullanımı için izinler ve olası ücretler, sorumlu yazar Behice Varoğlu ile doğrudan e-posta yoluyla iletişime geçilerek öğrenilmelidir. Ölçeğin akademik ve araştırma amaçlı kullanımı koşulları, yazarın ve yayıncı kurumun politikalarına tabidir.

Referanslar

Varoğlu, B. (2018). Turkish Metalinguistic Awareness Scale: A validity and reliability study. *Universal Journal of Educational Research*, 6(4), 691-700. doi: 10.13189/ujer.2018.060412

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [turkish-metalinguistic-awareness-scale-toad.pdf](#)

Türkçe Metadilsel Farkındalık Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri, orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, kaynak içerikte sağlanmamıştır. Maddeler için yazarın orijinal makalesine (Varoğlu, 2018) başvurulması gerekmektedir.